

Nastroje społeczne w styczniu

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 14 stycznia 2016 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W ciągu ostatniego miesiąca nastąpiły niejednoznaczne zmiany w nastrojach społecznych¹. Z jednej strony – wskutek kryzysu parlamentarnego – wyraźnie pogorszyły się oceny sytuacji politycznej w Polsce, w nieznacznym stopniu także ogólnej kondycji kraju, z drugiej natomiast możemy obserwować minimalny noworoczny wzrost optymizmu w przewidywaniach na najbliższą przyszłość – odnoszących się do wymiaru zarówno prywatnego, jak i publicznego.

OCENY

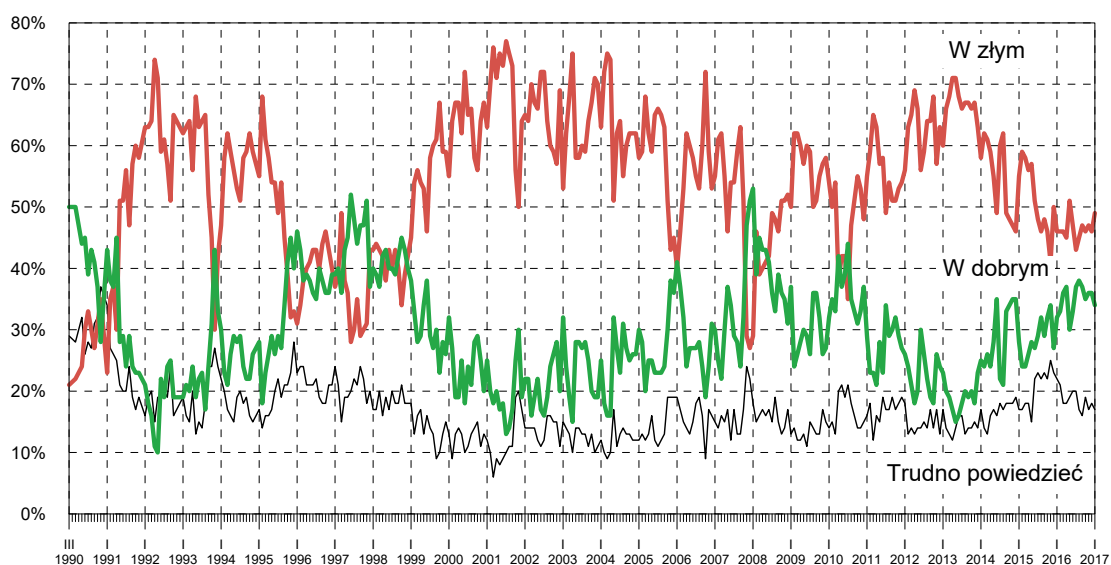
Nieco zwiększył się krytycyzm w ocenach **ogólnej sytuacji w kraju**. W porównaniu z ubiegłym miesiącem o 3 punkty procentowe (do 49%) wzrósł odsetek respondentów uważających, że sytuacja w Polsce zmierza w złym kierunku, jednocześnie minimalnie zmalał odsetek tych, którzy są przeciwnego zdania (o 2 punkty, do 34%).

Tabela 1

Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2016												2017
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	w procentach												
W dobrym	32	33	36	37	30	33	37	38	37	35	36	36	34
W złym	46	46	46	45	51	47	43	45	47	46	47	46	49
Trudno powiedzieć	22	21	18	18	19	20	20	17	16	19	17	18	17

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (320) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 7–15 stycznia 2017 roku na liczącej 1045 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. CZY, OGÓLNIIE RZECZ BIORĄC, SYTUACJA W NASZYM KRAJU ZMIERZA W DOBRYM CZY TEŻ W ZŁYM KIERUNKU?

Postrzeżenie ogólnej sytuacji w Polsce zróżnicowane jest przede wszystkim ze względu na poglądy polityczne badanych oraz ich zaangażowanie religijne. Niezadowoleni z kierunku rozwoju sytuacji w kraju są głównie respondenci o orientacji lewicowej (73% opinii negatywnych) oraz niepraktykujący religijnie (65%). Krytyczne opinie częściej niż inni wyrażają również badani źle oceniający swoją sytuację materialną (63% opinii negatywnych), a także respondenci o najwyższych dochodach *per capita* (63%). Ponadto są to mieszkańcy miast liczących od 20 tys. do 100 tys. ludności (59%), badani z wyższym wykształceniem (57%), w grupach zawodowych zaś prywatni przedsiębiorcy (70%) i pracownicy średniego szczebla (59%) – zob. tabela aneksowa 1.

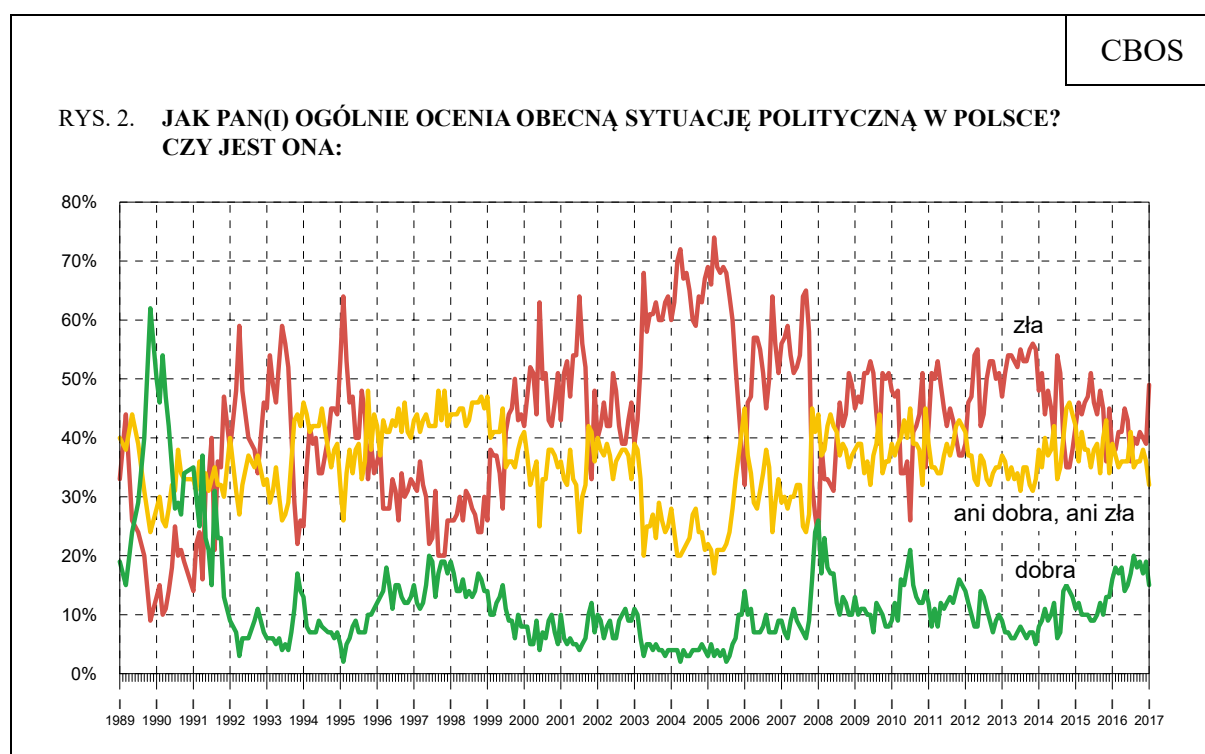
W potencjalnych elektoratach głównych ugrupowań politycznych zadowolenie z rozwoju sytuacji w Polsce zdecydowanie przeważa nad niezadowoleniem wyłącznie wśród zwolenników PiS. Natomiast ci, którzy chcą głosować na PO, Nowoczesną oraz ruch Kukiz'15, podobnie jak osoby niezamierzające uczestniczyć w ewentualnych wyborach parlamentarnych lub niezdecydowane, czy wziąć w nich udział, najczęściej negatywnie wypowiadają się o kierunku zmian w Polsce, przy czym wyborcy PO i Nowoczesnej są w swoich ocenach zdecydowanie bardziej krytyczni niż pozostali.

Tabela 2

Elektoraty*	Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?		
	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Prawo i Sprawiedliwość	78	11	11
Kukiz'15	34	45	21
Platforma Obywatelska	7	82	11
Nowoczesna	9	84	7
Niezdecydowani, czy wziąć udział w wyborach	30	44	26
Niezamierzający brać udziału w wyborach	21	61	18

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

Bardzo wyraźnie zwiększył się od grudnia odsetek badanych negatywnie oceniających **sytuację polityczną** w kraju (o 10 punktów procentowych, do 49%), zarazem zmniejszyła się (z 19% do 15%) liczba respondentów postrzegających ją jako dobrą. Osoby określające jakość życia politycznego w Polsce jako przeciętną stanowią obecnie 32% ogółu badanych (spadek o 4 punkty).

Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Tabela 3

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2016												2017
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	w procentach												
– dobra	16	18	17	18	14	15	17	20	18	19	17	19	15
– ani dobra, ani zła	39	37	35	36	36	36	41	35	36	36	38	36	32
– zła	38	38	41	41	45	43	36	40	39	41	40	39	49
Trudno powiedzieć	7	7	7	5	5	6	6	5	7	4	5	6	4

W niemal wszystkich grupach społeczno-demograficznych sytuacja na polskiej scenie politycznej postrzegana jest najczęściej jako zła, natomiast relatywnie częściej niż inni pozytywnie wypowiadają się o niej respondenci praktykujący religijnie kilka razy w tygodniu (32% ocen dobrych), o prawicowych poglądach politycznych (30%), mieszkający na wsi (20%), osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (20%), badani o dochodach *per capita* od 650 zł do 999 zł (20%), a w grupach społeczno-zawodowych – renciści (26%) i robotnicy niewykwalifikowani (24%). Z kolei krytycyzm w ocenach najczęściej wyrażają osoby niepraktykujące religijnie (69%), o lewicowych poglądach politycznych (67%), niezadowolone ze swojej sytuacji materialnej (63%), legitymujące się wyższym wykształceniem (63%) oraz uzyskujące najwyższe dochody *per capita* (60%). W grupach zawodowych są to przede wszystkim prywatni przedsiębiorcy (66%) oraz kadra kierownicza i specjaliści wyższego szczebla (64%) – zob. tabela aneksowa 2.

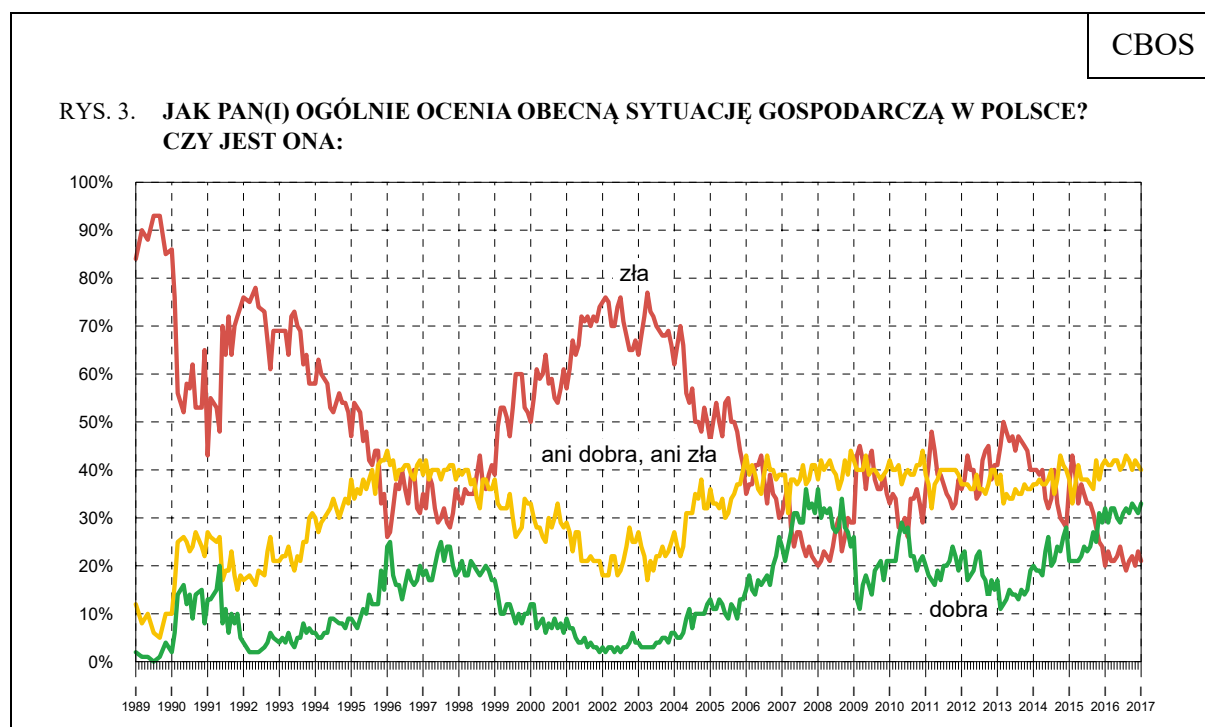
W potencjalnych elektoratach partyjnych zadowolenie z obecnej sytuacji politycznej w kraju wyraźnie częściej niż inni wyrażają zwolennicy PiS (39% ocen dobrych). Z kolei największym krytycyzmem w tym względzie – podobnie jak w ocenie ogólnej sytuacji w Polsce – cechują się sympatycy Nowoczesnej (78% ocen negatywnych) i PO (69%), a w dalszej kolejności również osoby niezainteresowane udziałem w ewentualnych wyborach parlamentarnych (57%).

Tabela 4

Elektoraty*	Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:			
	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Prawo i Sprawiedliwość	39	36	22	3
Kukiz'15	10	40	45	5
Platforma Obywatelska	1	28	69	2
Nowoczesna	2	20	78	0
Niezdecydowani, czy wziąć udział w wyborach	17	37	40	6
Niezamierzający brać udziału w wyborach	6	32	57	5

*Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

Minimalnie poprawiły się z kolei oceny **sytuacji gospodarczej** w kraju. Obecnie 33% badanych (od grudnia wzrost o 2 punkty procentowe) uważa, że jest ona dobra, nieco ponad jedna piąta (21%, spadek o 2 punkty) wyraża przeciwną opinię, a największa grupa respondentów (40%) określa stan gospodarki jako przeciętny.

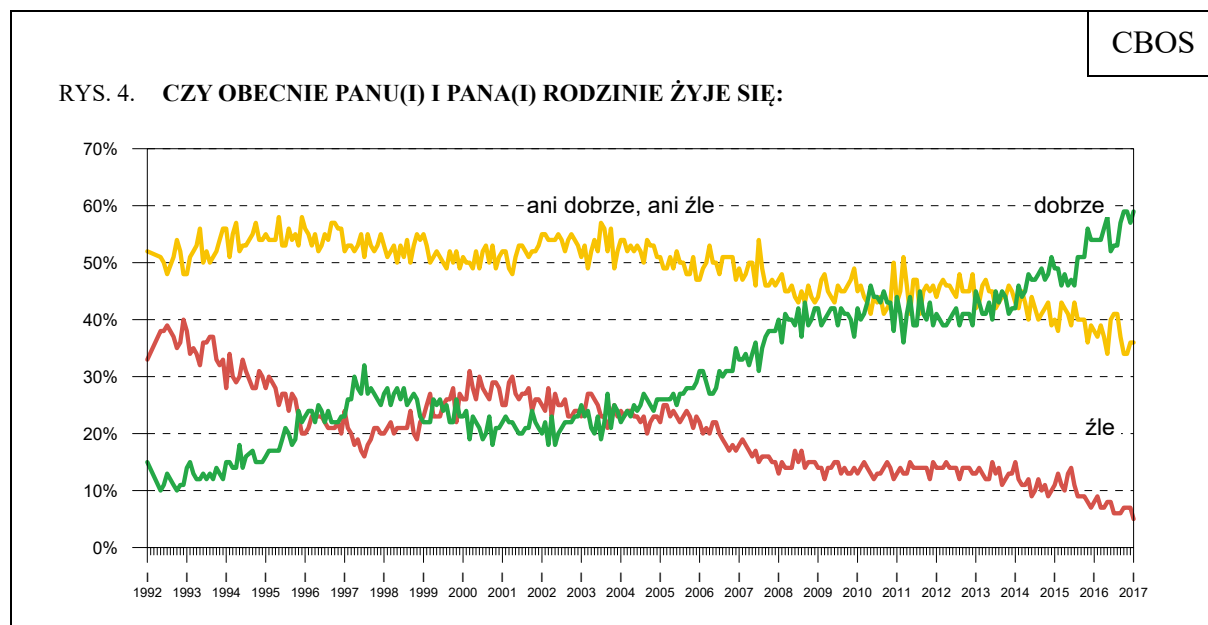
Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Tabela 5

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2016												2017
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	w procentach												
– dobra	32	29	32	32	30	29	31	32	31	33	32	31	33
– ani dobra, ani zła	42	41	41	42	42	40	41	43	42	40	42	41	40
– zła	20	23	21	21	22	24	21	19	21	22	20	23	21
Trudno powiedzieć	6	7	6	5	6	7	7	6	6	5	6	5	6

Lepszym ocenom stanu gospodarki sprzyja częste uczestnictwo w praktykach religijnych, prawicowa orientacja polityczna, zadowolenie z własnej sytuacji materialnej, zamieszkiwanie w największych miastach oraz wykształcenie zasadnicze zawodowe. Lepiej niż inni sytuację ekonomiczną kraju oceniają pracownicy średniego szczebla, w tym technicy, oraz robotnicy wykwalifikowani (zob. tabela aneksowa 3).

W miarę stabilne pozostają w ostatnich pięciu miesiącach oceny **poziomu życia badanych i ich rodzin**. Niezmiennie większość ankietowanych (59%, od grudnia wzrost o 2 punkty procentowe) twierdzi, że im i ich rodzinom żyje się dobrze, ponad jedna trzecia (36%) uważa, że przeciętnie, a jedynie co dwudziesty (5%, spadek o 2 punkty) – że źle.

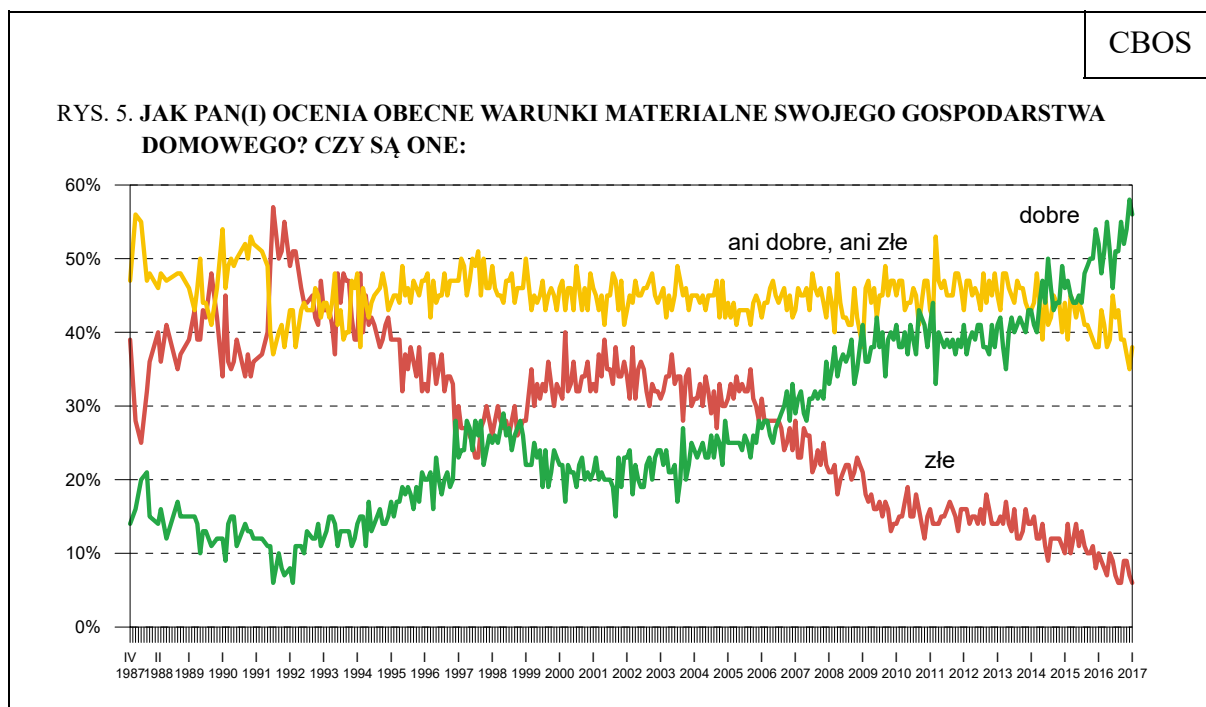
Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Tabela 6

Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2016												2017
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	w procentach												
– dobrze	54	54	54	56	58	52	53	53	57	59	59	57	59
– ani dobrze, ani źle	38	37	39	37	34	40	41	41	37	34	34	36	36
– źle	8	9	7	7	8	8	6	6	6	7	7	7	5

Nie zmieniają się też znacząco opinie respondentów na temat **warunków materialnych ich gospodarstw domowych**. Ponad połowa (56%, od grudnia spadek o 2 punkty procentowe) wyraża w tym względzie satysfakcję, co siedemnasty (6%) – niezadowolony, a prawie dwie piąte (38%, wzrost o 3 punkty) określa swoją sytuację materialną jako przeciętną.

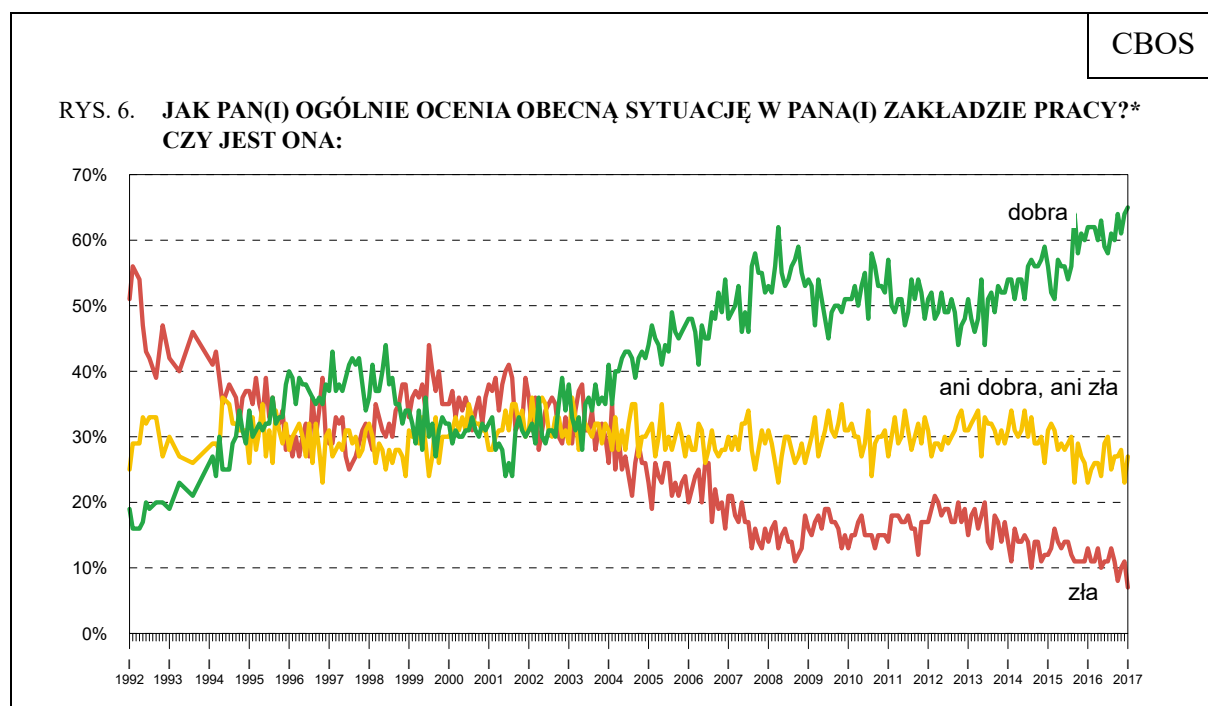
Do marca 1992 roku pytanie brzmiało: „Jak ocenia Pan(i) swoje (rodziny) obecne warunki materialne?”, a środkową kategorią skali było „średnie, przeciętne”

Tabela 7

Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2016												2017
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	w procentach												
– dobre	52	48	51	55	51	46	51	51	55	52	54	58	56
– ani dobre, ani źle	38	43	41	38	39	45	42	43	39	39	37	35	38
– źle	10	9	8	7	10	9	7	6	6	9	9	7	6

Satysfakcja z poziomu życia rodziny i jej warunków materialnych rośnie wraz z wielkością uzyskiwanych dochodów *per capita* oraz, co się z tym wiąże, poziomem wykształcenia badanych, a poniekąd także wraz z wielkością miejscowości zamieszkania, maleje natomiast wraz z wiekiem. W grupach społeczno-zawodowych stosunkowo najlepiej o jakości życia swoich rodzin i ich sytuacji materialnej wypowiadają się: kadra kierownicza i specjaliści wyższego szczebla, pracownicy administracyjno-biurowi, prywatni przedsiębiorcy oraz uczniowie i studenci (zob. tabela aneksowa 4).

W styczniu nieznacznie poprawiły się oceny **sytuacji w zakładach pracy**. Dwie trzecie pracujących (65%) uważa, że kondycja ich zakładów pracy jest dobra, co czternasty (7%, od grudnia spadek o 4 punkty procentowe) określa ją jako złą, a ponad jedna czwarta (27%, wzrost o 4 punkty) jako przeciętną.

* Odpowiedzi osób pracujących. Pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”

Tabela 8

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona: N*	Wskazania respondentów aktywnych zawodowo* według terminów badań												
	2016												2017
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	574	543	535	612	580	516	501	568	520	497	544	602	574
	w procentach												
– dobra	62	62	62	60	63	59	58	61	60	64	61	64	65
– ani dobra, ani zła	23	25	26	26	24	29	30	25	27	27	28	23	27
– zła	13	11	11	13	10	11	11	13	11	8	10	11	7
Trudno powiedzieć	2	2	1	1	3	1	1	1	2	1	1	2	1

Oceny sytuacji w zakładach pracy związane są w dużej mierze z kondycją materialną pracujących. Dobrze oceniają tę sytuację zwłaszcza ci, którym najlepiej się powodzi – osoby o miesięcznych dochodach *per capita* 2000 zł i więcej oraz oceniające warunki materialne swoich gospodarstw domowych jako dobre. Stosunkowo lepiej niż inni o kondycji firm wypowiadają się również pracownicy mieszkający w największych miastach, mający od 25 do 34 lat, a w grupach zawodowych – kadra kierownicza i specjaliści wyższego szczebla, a także robotnicy niewykwalifikowani (zob. tabela aneksowa 5).

PRZEWIDYWANIA

W styczniu minimalnie przybyło badanych uważających, że w ciągu najbliższego roku **sytuacja w kraju** się poprawi (o 2 punkty procentowe, do 26%), a ubyło tych, którzy sądzą, że ulegnie pogorszeniu (z 31% do 29%). Odsetek osób twierdzących, że sytuacja w Polsce się nie zmieni, pozostaje stabilny (36%).

Tabela 9

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2016												2017
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	30	28	27	27	21	23	25	24	26	25	26	24	26
	w procentach												
Poprawi się	30	28	27	27	21	23	25	24	26	25	26	24	26
Nie zmieni się	33	33	36	37	39	42	42	44	41	38	39	37	36
Pogorszy się	26	29	31	27	31	27	24	23	26	29	28	31	29
Trudno powiedzieć	11	10	6	9	9	8	9	9	7	8	7	8	9

W porównaniu z poprzednim miesiącem zwiększyła się grupa respondentów, którzy oczekują poprawy **sytuacji politycznej w Polsce** (o 4 punkty procentowe, do 22%), zarazem jednak nieco wzrósł odsetek badanych obawiających się jej pogorszenia (o 2 punkty, do 28%). Ubyło natomiast osób, które spodziewają się utrzymania *status quo* w tym zakresie (z 47% do 41%). Trzeba pamiętać, że percepcja sytuacji wyjściowej – wobec której formułowane były prognozy – była w styczniu wyraźnie gorsza niż na początku grudnia.

Tabela 10

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2016												2017
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	w procentach												
– poprawi się	28	23	23	23	19	18	19	18	19	18	19	18	22
– nie zmieni się	31	37	39	43	44	44	48	47	48	45	43	47	41
– pogorszy się	30	30	29	25	30	26	21	25	25	26	29	26	28
Trudno powiedzieć	11	10	9	9	7	12	12	10	8	11	9	9	9

W ciągu ostatniego miesiąca nieznacznie wzrósł optymizm Polaków w przewidywaniach dotyczących **stanu polskiej gospodarki**. Przybyło badanych sądzących, iż w najbliższym roku sytuacja gospodarcza się poprawi (o 4 punkty procentowe, do 31%), a minimalnie ubyło tych, którzy wyrażają przeciwną opinię (o 2 punkty, do 22%). Nieco zmniejszył się odsetek osób uważających, że kondycja ekonomiczna kraju nie ulegnie zmianie (z 40% do 37%).

Tabela 11

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2016												2017
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	w procentach												
– poprawi się	30	24	28	29	22	22	25	25	27	28	26	27	31
– nie zmieni się	37	41	42	46	47	45	47	45	46	41	43	40	37
– pogorszy się	20	24	20	17	21	20	17	19	18	21	21	24	22
Trudno powiedzieć	13	11	10	8	10	13	11	11	9	10	10	9	10

Przewidywania dotyczące **poziomu życia** również są nieco lepsze niż w grudniu. Obecnie niemal jedna czwarta badanych (23%, wzrost o 3 punkty procentowe) sądzi, że za rok im i ich rodzinom będzie się żyło lepiej, co dziewiąty (11%, spadek o 3 punkty) uważa, że gorzej, większość zaś (57%) jest zdania, iż w tym zakresie nic się nie zmieni.

Tabela 12

Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2016												2017
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	w procentach												
– lepiej	25	23	25	24	20	22	20	22	20	21	22	20	23
– tak samo	56	58	58	59	58	60	63	59	62	58	59	57	57
– gorzej	8	9	9	10	13	8	9	10	9	12	11	14	11
Trudno powiedzieć	11	10	8	7	9	10	8	9	9	9	8	9	9

W prognozach **warunków materialnych gospodarstw domowych** również zdecydowanie dominuje przekonanie o utrzymaniu *status quo* (70%), natomiast pozostali badani częściej mają nadzieję na ich poprawę (21%), niż obawiają się pogorszenia (9%).

Tabela 13

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku warunki materialne Pana(i) gospodarstwa domowego:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2016												2017
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	w procentach												
– poprawią się	24	19	18	21	18	17	21	20	19	18	19	21	21
– pozostaną bez zmian	69	72	74	71	72	76	71	72	73	72	72	71	70
– pogorszą się	7	9	8	8	10	7	8	8	8	10	9	8	9

W stosunku do grudnia minimalnie poprawiły się przewidywania dotyczące kondycji **zakładów pracy respondentów**. Przybyło pracowników uważających, że w ciągu najbliższego roku sytuacja w ich zakładach pracy się poprawi (o 4 punkty procentowe, do 27%), jednocześnie ubyło tych, którzy prognozują jej pogorszenie (z 12% do 8%). Niezmiennie przeważają opinie o utrzymaniu *status quo* (58%).

Tabela 14

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:	Wskazania respondentów aktywnych zawodowo* według terminów badań												
	2016												2017
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	w procentach												
N*	574	543	536	612	582	515	501	568	520	497	544	603	574
– poprawi się	24	23	22	21	18	25	25	21	23	23	21	23	27
– pozostanie bez zmian	57	61	64	63	64	61	56	61	60	61	63	58	58
– pogorszy się	11	9	8	10	10	7	9	10	10	9	10	12	8
Trudno powiedzieć	8	7	6	6	8	7	10	8	7	7	6	7	7

BEZPIECZEŃSTWO ZATRUDNIENIA I OCENA LOKALNYCH RYNKÓW PRACY

W ciągu ostatniego miesiąca niemal nie zmieniły się oceny **sytuacji na lokalnych rynkach pracy**. Trzy piąte ankietowanych (60%) sądzi, że w ich miejscowości lub okolicy można znaleźć zatrudnienie, w tym jednak 53% ocenia, iż trudno jest o pracę odpowiednią. Jednocześnie ponad jedna czwarta badanych (29%, wzrost o 2 punkty procentowe) uważa, że trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę, a co dwudziesty (5%, spadek o 2 punkty) – że nie ma szans na żadne zatrudnienie.

Tabela 15

Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	2016												2017
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	w procentach												
– bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę	4	6	5	6	8	4	7	7	9	7	9	9	7
– można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią	45	42	46	45	45	49	49	52	50	51	55	52	53
– trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę	38	37	36	37	33	34	30	31	29	30	26	27	29
– nie można znaleźć żadnej pracy	9	12	10	8	9	8	8	6	7	7	5	7	5
Trudno powiedzieć	4	3	3	4	5	5	6	4	5	5	5	5	6

Na trudności związane ze znalezieniem pracy narzekają przede wszystkim osoby o najniższych dochodach *per capita*, najgorzej oceniające swoją sytuację materialną, mieszkańcy wsi i małych miast, badani z wykształceniem podstawowym oraz mający co najmniej 65 lat, a w grupach społeczno-zawodowych – zwłaszcza rolnicy, bezrobotni i gospodynie domowe (zob. tabela aneksowa 7).

W styczniu minimalnie wzrosło **poczucie zagrożenia bezrobociem** – z 27% do 29% zwiększył się odsetek pracowników liczących się z możliwością utraty zatrudnienia. Brak takich obaw niezmiennie od kilku miesięcy wyraża ponad dwie trzecie zatrudnionych (69%).

Tabela 16

Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?	Wskazania osób aktywnych zawodowo* według terminów badań																									
	2016												2017													
	I (N=574)	II (N=543)	III (N=536)	IV (N=612)	V (N=582)	VI (N=515)	VII (N=501)	VIII (N=568)	IX (N=521)	X (N=497)	XI (N=544)	XII (N=603)	I (N=575)													
	w procentach																									
Bardzo poważnie się z tym liczę	5	29	6	32	4	30	4	31	3	25	4	30	8	32	4	26	5	30	4	23	4	29	5	27	4	29
Raczej tak	24		26	26	27		22	26		24		22	25	19	25	22	25	19	25	22	25	22	25	25	25	
Raczej nie	40		42	39	39		44	39		38		37	38	46	39	41	39	46	39	41	39	41	39	39	39	
Nie, to mało prawdopodobne	28	68	24	66	68	67	71	67	66	70	68	74	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	70	69	
Trudno powiedzieć	3	3	2	2	2	2	2	4	4	3	3	2	2	4	4	3	3	3	3	1	1	3	3	2	2	

* Dotyczy osób zatrudnionych, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

Możliwość utraty zatrudnienia najczęściej biorą pod uwagę pracownicy niezadowoleni z sytuacji materialnej swoich gospodarstw domowych (51%) i mieszkający w najmniejszych miastach (45%), a ze względu na status zawodowy robotnicy niewykwalifikowani (46%) oraz pracownicy administracyjno-biurowi (41%) – zob. tabela aneksowa 8.

Styczeniowe nastroje społeczne wskazują na znaczne załamanie ocen sytuacji politycznej w kraju. Równie wysoki jak obecnie odsetek osób krytycznie postrzegających polską scenę polityczną notowaliśmy poprzednio we wrześniu 2015 roku, a więc tuż przed ostatnimi wyborami parlamentarnymi. Również oceny ogólnej sytuacji w Polsce są obecnie nieco gorsze niż w ostatnich kilku miesiącach. To pogorszenie nastrojów społecznych koresponduje ze spadkiem notowań Sejmu², co niewątpliwie należy wiązać z kryzysem parlamentarnym, który zdominował scenę polityczną na przełomie starego i nowego roku i – jak się okazuje – znacząco wpłynął na jej odbiór.

Mimo nie najlepszych ocen bieżącej sytuacji w kraju, w porównaniu z grudniem nieznacznie wzrósł optymizm Polaków w przewidywaniach na najbliższy rok – dotyczących zarówno wymiaru publicznego (ogólnej sytuacji w kraju oraz sytuacji politycznej

² Zob. komunikat CBOS „Opinie o działalności parlamentu, prezydenta i Trybunału Konstytucyjnego”, styczeń 2017 (oprac. M. Feliksiak).

i gospodarczej), jak i sfery prywatnej (jakości życia oraz sytuacji zawodowej respondentów). Należy jednak podkreślić, że w prognozach – mimo pozytywnych akcentów – niezmiennie przeważa przekonanie o utrzymaniu *status quo* we wszystkich omawianych wymiarach. Ponieważ percepcja sfery publicznej generalnie nie wypada najlepiej, więc przewidywania, że ogólna sytuacja w Polsce oraz sytuacja na krajowej scenie politycznej nie ulegną zmianie, należy odbierać raczej jako pesymistyczne.

#

Opracował

Rafał BOGUSZEWSKI

A N E K S

Tabela 1

		Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?			Liczba osób
		W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		34	49	17	1043
Płeć	Mężczyźni	37	47	16	494
	Kobiety	31	51	17	548
Wiek	18-24 lata	31	50	18	81
	25-34	31	50	18	203
	35-44	31	54	16	196
	45-54	32	53	15	157
	55-64	40	44	16	188
	65 lat i więcej	37	45	17	217
Miejsce zamieszkania	Wieś	41	42	17	419
	Miasto do 19 999	35	48	17	134
	20 000 - 99 999	27	59	14	223
	100 000 - 499 999	29	53	18	170
	500 000 i więcej mieszk.	27	53	20	95
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	36	46	18	205
	Zasadnicze zawodowe	38	43	18	255
	Średnie	34	50	16	319
	Wyższe	28	57	15	263
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	29	53	18	105
	Średni personel, technicy	31	59	10	47
	Pracownicy adm.-biurowi	31	53	16	72
	Pracownicy usług	32	51	17	66
	Robotnicy wykwalifikowani	29	52	19	123
	Robotnicy niewykwalifik.	40	34	26	64
	Rolnicy	37	53	11	46
	Pracujący na własny rach.	17	70	13	47
	Bezrobotni	31	49	20	64
	Emeryci	39	45	15	235
	Renciści	45	37	19	56
	Uczniowie i studenci	38	45	17	42
	Gospodynie domowe i inni	34	51	15	75
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	36	48	15
spółce właścicieli prywatnych i państwa		31	52	17	102
sekt. pryw. poza rolnict.		27	55	18	281
prywatnym gosp. rolnym		35	51	14	50
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	43	43	14	110
	Od 650 zł do 999 zł	42	42	16	149
	Od 1000 zł do 1399 zł	31	50	19	192
	Od 1400 zł do 1999 zł	36	48	16	148
	2000 zł i więcej	28	60	12	190
Ocena własnych war. mater.	Złe	20	63	17	65
	Średnie	32	48	20	398
	Dobre	37	49	15	580
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	53	36	11	41
	Raz w tygodniu	41	41	18	444
	1-2 razy w miesiącu	33	53	15	181
	Kilka razy w roku	25	58	17	258
	W ogóle nie uczestniczy	21	65	15	110
Poglądy polityczne	Lewica	14	73	14	166
	Centrum	24	60	16	293
	Prawica	60	30	10	325
	Trudno powiedzieć	26	47	27	251

Tabela 2

		Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:				Liczba osób
		dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		15	32	49	4	1043
Płeć	Mężczyźni	18	28	51	4	494
	Kobiety	13	35	47	4	549
Wiek	18-24 lata	9	48	41	2	81
	25-34	14	35	50	2	203
	35-44	16	32	48	4	196
	45-54	14	33	51	3	158
	55-64	18	27	49	7	187
	65 lat i więcej	17	27	51	5	217
Miejsce zamieszkania	Wieś	20	32	42	6	419
	Miasto do 19 999	16	31	49	4	134
	20 000 - 99 999	10	33	55	2	224
	100 000 - 499 999	12	33	53	2	170
	500 000 i więcej mieszk.	13	27	57	3	95
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	15	32	45	7	205
	Zasadnicze zawodowe	20	34	42	4	254
	Średnie	16	35	45	4	319
	Wyższe	10	25	63	1	264
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	12	21	64	3	106
	Średni personel, technicy	11	27	58	4	47
	Pracownicy adm.-biurowi	13	37	47	2	72
	Pracownicy usług	12	43	43	1	66
	Robotnicy wykwalifikowani	14	31	50	6	123
	Robotnicy niewykwalifik.	24	44	29	3	64
	Rolnicy	18	32	44	6	46
	Pracujący na własny rach.	12	22	66		47
	Bezrobotni	13	34	48	4	64
	Emeryci	18	24	52	6	234
	Renciści	26	34	35	4	56
	Uczniowie i studenci	4	52	40	5	42
	Gospodynie domowe i inni	12	41	45	2	75
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	14	30	52	3	141
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	12	40	45	3	102
	sekt. pryw. poza rolnict.	13	29	54	3	281
	prywatnym gosp. rolnym	23	31	41	5	50
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	17	40	33	10	110
	Od 650 zł do 999 zł	20	39	39	2	149
	Od 1000 zł do 1399 zł	14	38	47	1	192
	Od 1400 zł do 1999 zł	16	32	45	6	149
	2000 zł i więcej	15	24	60	2	190
Ocena własnych war. mater.	Złe	10	25	63	3	65
	Średnie	12	33	50	4	398
	Dobre	18	31	47	4	580
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	32	31	37		40
	Raz w tygodniu	20	33	43	4	445
	1-2 razy w miesiącu	13	36	47	4	181
	Kilka razy w roku	9	32	54	5	258
	W ogóle nie uczestniczy	8	22	69	2	110
Poglądy polityczne	Lewica	5	26	67	2	166
	Centrum	8	27	62	3	294
	Prawica	30	33	35	2	325
	Trudno powiedzieć	10	40	40	9	250

Tabela 3

		Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:				Liczba osób
		dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		33	40	21	6	1043
Płeć	Mężczyźni	39	39	18	4	494
	Kobiety	28	41	23	8	549
Wiek	18-24 lata	29	43	20	8	81
	25-34	31	48	20	1	203
	35-44	38	36	19	6	196
	45-54	30	43	23	4	158
	55-64	36	36	21	7	188
	65 lat i więcej	33	35	22	11	217
Miejsce zamieszkania	Wieś	35	39	19	7	419
	Miasto do 19 999	34	31	26	9	134
	20 000 - 99 999	28	47	19	6	224
	100 000 - 499 999	31	46	20	3	170
	500 000 i więcej mieszk.	41	29	27	3	95
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	26	38	25	11	205
	Zasadnicze zawodowe	41	37	17	5	255
	Średnie	34	42	18	7	319
	Wyższe	31	41	26	2	264
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	32	41	25	2	106
	Średni personel, technicy	41	35	21	4	47
	Pracownicy adm.-biurowi	34	46	19	1	72
	Pracownicy usług	33	47	17	3	66
	Robotnicy wykwalifikowani	39	36	17	8	123
	Robotnicy niewykwalifik.	37	41	15	7	64
	Rolnicy	34	47	18	2	46
	Pracujący na własny rach.	26	36	38		47
	Bezrobotni	31	42	22	5	64
	Emeryci	32	35	23	10	235
	Renciści	34	42	18	5	56
	Uczniowie i studenci	22	51	14	13	42
	Gospodynie domowe i inni	29	39	21	11	75
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	35	41	20	4
spółce właścicieli prywatnych i państwa		34	43	17	6	102
sekt. pryw. poza rolnict.		34	40	23	3	281
prywatnym gosp. rolnym		37	41	20	1	50
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	30	40	23	7	110
	Od 650 zł do 999 zł	34	43	15	7	149
	Od 1000 zł do 1399 zł	35	36	22	8	191
	Od 1400 zł do 1999 zł	39	41	14	6	149
	2000 zł i więcej	33	43	21	2	190
Ocena własnych war. mater.	Złe	12	37	42	9	64
	Średnie	27	45	21	7	398
	Dobre	40	37	19	5	581
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	65	19	9	7	41
	Raz w tygodniu	37	40	16	7	444
	1-2 razy w miesiącu	28	46	20	6	181
	Kilka razy w roku	29	38	29	4	258
	W ogóle nie uczestniczy	26	42	26	6	110
Poglądy polityczne	Lewica	26	43	29	3	165
	Centrum	29	44	23	4	294
	Prawica	48	35	12	4	325
	Trudno powiedzieć	24	39	24	13	251

Tabela 4

		Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:			Liczba osób
		dobrze	ani dobrze, ani źle	źle	
		%	%	%	
Ogółem		59	36	5	1044
Płeć	Mężczyźni	63	33	4	494
	Kobiety	56	38	5	550
Wiek	18-24 lata	75	23	2	81
	25-34	75	24	1	203
	35-44	66	32	3	196
	45-54	53	42	4	159
	55-64	48	42	10	188
	65 lat i więcej	48	45	7	217
Miejsce zamieszkania	Wieś	55	40	5	419
	Miasto do 19 999	62	34	4	134
	20 000 - 99 999	64	33	3	225
	100 000 - 499 999	59	35	7	170
	500 000 i więcej mieszk.	68	30	2	95
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	43	48	10	205
	Zasadnicze zawodowe	55	39	5	255
	Średnie	60	37	3	320
	Wyższe	77	21	2	264
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	79	21		105
	Średni personel, technicy	69	31		47
	Pracownicy adm.-biurowi	77	21	2	72
	Pracownicy usług	68	30	1	67
	Robotnicy wykwalifikowani	67	27	6	123
	Robotnicy niewykwalifik.	48	48	4	64
	Rolnicy	47	51	2	46
	Pracujący na własny rach.	71	29		47
	Bezrobotni	46	41	12	64
	Emeryci	46	46	8	235
	Renciści	45	50	6	56
	Uczniowie i studenci	71	26	3	42
	Gospodynie domowe i inni	57	37	5	75
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	67	32	1	140
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	68	26	7	104
	sekt. prywat. poza rolnict.	71	27	2	281
	prywatnym gosp. rolnym	44	54	2	50
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	46	44	10	110
	Od 650 zł do 999 zł	47	46	7	149
	Od 1000 zł do 1399 zł	52	44	4	192
	Od 1400 zł do 1999 zł	66	29	5	149
	2000 zł i więcej	80	19	1	190
Ocena własnych war. mater.	Źłe	4	54	42	65
	Średnie	29	67	5	399
	Dobre	87	12	1	581
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	75	25		41
	Raz w tygodniu	61	35	4	445
	1-2 razy w miesiącu	56	38	5	181
	Kilka razy w roku	56	37	7	258
	W ogóle nie uczestniczy	61	35	4	110
Poglądy polityczne	Lewica	59	34	6	166
	Centrum	57	38	5	293
	Prawica	65	32	3	325
	Trudno powiedzieć	57	38	4	251

Tabela 5

		Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:				Liczba osób
		dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		65	27	7	1	573
Płeć	Mężczyźni	68	23	8	1	318
	Kobiety	61	31	7	1	255
Wiek	18-24 lata	69	30	1		33
	25-34	74	20	5	1	142
	35-44	68	24	7	1	165
	45-54	56	32	11	1	130
	55-64	59	33	8		90
	65 lat i więcej	41	43	10	6	12
Miejsce zamieszkania	Wieś	61	30	9	0	225
	Miasto do 19 999	62	25	12		73
	20 000 - 99 999	61	30	8	2	118
	100 000 - 499 999	73	24	1	2	95
	500 000 i więcej mieszk.	77	18	5		62
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	55	36	9		49
	Zasadnicze zawodowe	66	24	9	1	137
	Średnie	65	28	7	0	180
	Wyższe	66	26	6	2	208
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	73	18	7	2	104
	Średni personel, technicy	63	26	11		47
	Pracownicy adm.-biurowi	64	30	5	1	71
	Pracownicy usług	67	26	6		65
	Robotnicy wykwalifikowani	67	27	4	1	123
	Robotnicy niewykwalifik.	73	20	6	2	64
	Rolnicy	41	37	23		46
	Pracujący na własny rach.	61	37	1		47
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	63	27	8	1	141
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	68	23	7	2	102
	sekt. pryw. poza rolnict.	69	27	5	0	280
	prywatnym gosp. rolnym	43	36	21		50
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	47	42	10	2	50
	Od 650 zł do 999 zł	68	25	5	2	74
	Od 1000 zł do 1399 zł	58	34	8		90
	Od 1400 zł do 1999 zł	67	25	8		82
	2000 zł i więcej	74	23	3		129
Ocena własnych war. mater.	Złe	25	43	26	6	22
	Średnie	52	38	10	0	198
	Dobre	75	20	5	1	353
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	54	41	5		15
	Raz w tygodniu	62	29	8	1	220
	1-2 razy w miesiącu	63	30	6	1	107
	Kilka razy w roku	68	26	6		165
	W ogóle nie uczestniczy	71	17	10	2	61
Poglądy polityczne	Lewica	65	30	4	1	103
	Centrum	65	26	8	1	181
	Prawica	66	25	8	0	165
	Trudno powiedzieć	64	26	8	2	121

Tabela 6

		Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?				Liczba osób
		Poprawi się	Nie zmieni się	Pogorszy się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		26	36	29	9	1043
Płeć	Mężczyźni	27	38	27	7	494
	Kobiety	25	34	30	10	549
Wiek	18-24 lata	19	39	30	13	81
	25-34	19	48	29	4	203
	35-44	22	38	30	10	196
	45-54	25	39	29	7	158
	55-64	34	28	30	8	188
	65 lat i więcej	34	26	26	13	217
Miejsce zamieszkania	Wieś	30	38	22	10	419
	Miasto do 19 999	28	35	28	9	134
	20 000 - 99 999	25	32	34	9	224
	100 000 - 499 999	23	36	33	8	170
	500 000 i więcej mieszk.	17	38	40	4	95
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	30	36	22	12	205
	Zasadnicze zawodowe	29	37	23	10	255
	Średnie	28	34	29	10	319
	Wyższe	19	37	40	5	264
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	23	35	38	4	106
	Średni personel, technicy	21	35	34	10	47
	Pracownicy adm.-biurowi	22	42	30	6	72
	Pracownicy usług	17	41	31	10	66
	Robotnicy wykwalifikowani	28	45	21	7	123
	Robotnicy niewykwalifik.	31	48	13	7	64
	Rolnicy	25	46	16	13	46
	Pracujący na własny rach.	12	27	60	2	47
	Bezrobotni	24	25	36	15	64
	Emeryci	35	26	28	11	235
	Renciści	31	32	22	14	56
	Uczniowie i studenci	26	30	36	7	42
	Gospodynie domowe i inni	21	46	22	11	75
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	23	42	29	6	141
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	27	40	24	9	102
	sekt. pryw. poza rolnict.	21	38	35	6	281
	prywatnym gosp. rolnym	30	46	14	9	50
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	28	42	19	11	110
	Od 650 zł do 999 zł	29	38	23	10	149
	Od 1000 zł do 1399 zł	27	38	26	9	192
	Od 1400 zł do 1999 zł	32	32	31	5	149
	2000 zł i więcej	23	31	39	6	190
Ocena własnych war. mater.	Złe	24	28	33	16	65
	Średnie	24	39	28	9	398
	Dobre	29	35	29	8	581
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	39	41	11	9	41
	Raz w tygodniu	36	33	23	8	445
	1-2 razy w miesiącu	24	41	24	11	181
	Kilka razy w roku	17	38	35	10	258
	W ogóle nie uczestniczy	11	30	53	6	110
Poglądy polityczne	Lewica	12	35	46	7	166
	Centrum	20	38	34	7	294
	Prawica	44	31	18	7	325
	Trudno powiedzieć	21	38	25	16	251

Tabela 7

		Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub w okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:					Liczba osób
		bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę	można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią	trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę	nie można znaleźć żadnej pracy	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		7	53	29	5	6	1045
Płeć	Mełczyźni	9	56	26	5	4	495
	Kobiety	6	50	33	5	6	550
Wiek	18-24 lata	6	59	31	3	1	81
	25-34	12	56	25	5	2	203
	35-44	9	62	23	4	3	196
	45-54	4	61	27	5	3	159
	55-64	7	47	32	10	4	189
	65 lat i więcej	4	39	38	4	15	217
Miejsce zamieszkania	Wieś	5	47	39	7	3	419
	Miasto do 19 999	5	43	35	11	5	134
	20 000 - 99 999	8	57	26	2	7	226
	100 000 - 499 999	9	62	18	4	8	170
	500 000 i więcej mieszk.	14	68	8	3	7	95
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	4	42	40	7	7	205
	Zasadnicze zawodowe	9	45	34	8	4	255
	Średnie	7	56	28	4	5	320
	Wyższe	8	66	19	2	5	264
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	12	66	15	2	5	106
	Średni personel, technicy	10	61	21	4	3	47
	Pracownicy adm.-biurowi	6	67	23	1	3	72
	Pracownicy usług	10	63	20	4	3	67
	Robotnicy wykwalifikowani	9	60	22	7	2	123
	Robotnicy niewykwalifik.	10	48	39	3		64
	Rolnicy	4	48	49			46
	Pracujący na własny rach.	11	59	23	3	4	47
	Bezrobotni	7	37	42	13	2	64
	Emeryci	4	41	35	6	14	235
	Renciści	4	52	26	11	7	56
	Uczniowie i studenci	2	71	20	5	2	42
	Gospodynie domowe i inni	9	38	42	8	4	75
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	5	61	26	5	3	141
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	9	55	32	3	1	104
	sekt. pryw. poza rolnict.	11	64	18	3	3	281
	prywatnym gosp. rolnym	6	47	48			50
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	6	39	41	12	3	110
	Od 650 zł do 999 zł	8	47	37	6	2	149
	Od 1000 zł do 1399 zł	5	54	30	5	6	192
	Od 1400 zł do 1999 zł	11	57	23	2	6	149
	2000 zł i więcej	10	64	16	3	7	190
Ocena własnych war. mater.	Złe	3	26	48	18	6	65
	Średnie	5	49	36	4	5	399
	Dobre	9	58	22	5	5	582
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	7	56	16	15	6	41
	Raz w tygodniu	5	54	31	4	6	445
	1-2 razy w miesiącu	6	47	37	4	7	181
	Kilka razy w roku	10	52	26	8	4	258
	W ogóle nie uczestniczy	12	55	23	5	5	110
Poglądy polityczne	Lewica	10	50	28	8	5	166
	Centrum	6	55	31	5	4	294
	Prawica	8	59	23	5	5	325
	Trudno powiedzieć	7	44	36	6	8	251

Tabela 8

		Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		29	69	2	575
Płeć	Mężczyźni	27	71	1	319
	Kobiety	32	65	3	255
Wiek	18-24 lata	29	71		33
	25-34	36	63	1	142
	35-44	27	68	5	165
	45-54	28	72		131
	55-64	27	72	1	91
	65 lat i więcej	12	80	8	12
Miejsce zamieszkania	Wieś	29	70	1	225
	Miasto do 19 999	45	54	1	73
	20 000 - 99 999	25	72	2	119
	100 000 - 499 999	28	71	2	96
	500 000 i więcej mieszk.	25	71	4	62
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	26	74		49
	Zasadnicze zawodowe	27	72	1	137
	Średnie	34	65	2	180
	Wyższe	28	69	3	209
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	22	76	2	105
	Średni personel, technicy	28	72		47
	Pracownicy adm.-biurowi	41	56	3	71
	Pracownicy usług	28	71	2	65
	Robotnicy wykwalifikowani	31	67	3	123
	Robotnicy niewykwalifik.	46	54		64
	Rolnicy	4	96		46
	Pracujący na własny rach.	24	69	6	47
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	27	71	2	141
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	36	61	3	103
	sekt. pryw. poza rolnict.	32	66	2	281
	prywatnym gosp. rolnym	8	92		50
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	19	81		50
	Od 650 zł do 999 zł	36	63	1	74
	Od 1000 zł do 1399 zł	37	58	5	90
	Od 1400 zł do 1999 zł	28	69	2	82
	2000 zł i więcej	24	76		130
Ocena własnych war. mater.	Złe	51	49		22
	Średnie	40	58	2	198
	Dobre	22	76	2	355
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	29	62	9	15
	Raz w tygodniu	27	71	2	221
	1-2 razy w miesiącu	30	67	2	107
	Kilka razy w roku	32	66	2	165
	W ogóle nie uczestniczy	33	67		61
Poglądy polityczne	Lewica	26	71	2	104
	Centrum	33	65	2	181
	Prawica	24	74	2	165
	Trudno powiedzieć	33	65	2	121